

بررسی اثرات احتمالی حذف معافیت مالیاتی شرکت های فعال در بورس موضوع ماده ۱۴۳ قانون مالیات های مستقیم

محمدرضا بیات^۱

امید اسلام زاده^۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۱/۰۱ تاریخ چاپ: ۱۴۰۳/۰۳/۳۱

چکیده

معافیت های مالیاتی همواره به شکل های مختلف برای کمک به بهبود عملیات شرکت ها و با هدف توسعه اقتصاد اعمال می شوند. هدف از این پژوهش بررسی اثرات احتمالی حذف معافیت مالیاتی شرکت های فعال در بورس موضوع ماده ۱۴۳ قانون مالیات های مستقیم است. پژوهش از لحاظ هدف از نوع کاربردی و از لحاظ نحوه اجرا توصیفی - همبستگی است. برای انجام پژوهش پنج فرضیه اصلی تدوین شد. تعداد ۵۳ شرکت برای بررسی فرضیه ها در دوره ۵ ساله از سال ۱۳۹۷ تا سال ۱۴۰۱ انتخاب شد. برای انجام این تحقیق از رگرسیون داده های پنلی با نرم افزارهای ایویز ۶ و اس پی اس اس ۱۸ استفاده شد. یافته ها نشان داد حذف معافیت مالیاتی شرکت های فعال در بورس موضوع ماده ۱۴۳ قانون مالیات های مستقیم بر نسبت های مالی تاثیر معناداری دارد. با توجه به اینکه مالیات یکی از مهم ترین هزینه های شرکت هاست و بر فعالیت آنها اثرگذارند، سیاستمداران باید به عادلانه بودن آن توجه نمایند.

واژگان کلیدی

معافیت مالیاتی، ماده ۱۴۳ قانون مالیات های مستقیم، نسبت های مالی

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن، تهران، ایران. (mohamadrezabaeat@gmail.com)

^۲ استادیار حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن، تهران، ایران. (*نویسنده مسئول: faomid1984@gmail.com)

۱. مقدمه

مالیات یکی از مهم ترین سیاست های مالی کشورهاست که مورد توجه همه اقشار جامعه می باشد و اقتصاد اغلب کشورها بر اساس مالیات مدیریت می شود. مالیات برای دستیابی به اهداف اقتصادی از سیاست های مالیات مضاعف و یا تشویق ها و معافیت های مالیاتی نمود پیدا می کند. دولت ها معمولاً به منظور دستیابی به اهداف اقتصادی دست به ایجاد معافیت های مالیاتی می نمایند، چرا که محیط مالیاتی بر اقتصاداثر گذار است. این معافیت ها معمولاً در رابطه با اشتغال، محصولات دامی، تولید دانش بنیان، افزایش انگیزه برای پیوستن به بازار سرمایه و غیره می باشد. یکی از مهم ترین معافیت های مالیاتی مربوط به ماده (۱۴۳) قانون مالیات های مستقیم می باشد. بر اساس این قانون معادل ده درصد (۱۰٪) از مالیات بر درآمد حاصل از فروش کالاهایی که در بورس های کالایی پذیرفته شده و به فروش می رسد و ده درصد (۱۰٪) از مالیات بر درآمد شرکت هایی که سهام آنها برای معامله در بورس های داخلی یا خارجی پذیرفته می شود و پنج درصد (۵٪) از مالیات بر درآمد شرکت هایی که سهام آنها برای معامله در بازار خارج از بورس داخلی یا خارجی پذیرفته می شود، از سال پذیرش تا سالی که از فهرست شرکت های پذیرفته شده در این بورس ها یا بازارها حذف نشده اند با تأیید سازمان بخشوده می شود. شرکت هایی که سهام آنها برای معامله در بورس های داخلی یا خارجی یا بازارهای خارج از بورس داخلی یا خارجی پذیرفته شود در صورتی که در پایان دوره مالی به تأیید سازمان حداقل بیست و پنج درصد (۲۵٪) سهام شناور آزاد داشته باشند معادل دو برابر معافیت های فوق از بخشودگی مالیاتی برخوردار می شوند (اکتاویا و همکاران^۱، ۲۰۱۹؛ صداقت جو و همکاران، ۱۴۰۰؛ باقری و همکاران، ۱۳۹۳).

این معافیت ها که تا حد زیادی برگرفته از فرهنگ ملی مالیاتی کشور است بر متغیرهای شرکتها و شرایط آنها تارگذار است که این عوامل معمولاً در مجموعه کامل صورتهای مالی اساسی شرکت ها و همچنین اطلاعات بازار شرکت ها اثرگذار خواهد بود و در آن نمود پیدا خواهد کرد (تومی^۲ و همکاران، ۲۰۲۲؛ عرب زاده مقدم، ۱۴۰۲). این معافیت با تغییر در سود شرکت ها در مرحله اول نسبت های سودآوری را تغییر می دهد. با تغییر نسبت های سودآوری اثرات این قانون مالیاتی بر سایر متغیرها نیز نمود پیدا می کند. برای مثال تغییر سودآوری شرکت ها بر ارزش شرکت، نقدینگی شرکت، سود هر سهم شرکت، قیمت سهام و... اثرگذار خواهد بود. آنچه که مشخص است این است که اغلب متغیرها و به خصوص نسبت های مالی با توجه به این قانون مالیاتی تغییر خواهند کرد. این تغییر بسته به شرایط می تواند منفی یا مثبت باشد که باید مورد توجه قرار گیرد. به عبارتی معافیت ها و حذف آنها بر شرکتهای بورسی و فعالیت آنها که همگی در نسبت های مالی نمود پیدا می کند اثرگذار خواهد بود. همه اینها سبب طرح مسئله بررسی تاثیر حذف ماده (۱۴۳) قانون مالیات های مستقیم بر نسبت های مالی شرکتها شد.

اهمیت و ضرورت پژوهش از این جهت است که یکی از مهم ترین منابع درآمدی دولت ها در بیشتر کشورهای جهان اخذ مالیات است و به عنوان یک ابزار سیاست مالی در اختیار دولتمردان و برنامه ریزان دولتی قرار دارد تا از طریق ایجاد مالیات مضاعف و یا معافیت مالیاتی بر بهبود شرایط اقتصادی تاثیر بگذارد (صداقت جو و همکاران، ۱۴۰۰). مالیات موضوع بسیار مهمی است که بر فعالیت شرکتها اعم از بورسیر و غیر بورسی تاثیرات زیادی دارد. گرچه معافیت های زیادی تاکنون اعمال شده و هدف همه آنها کمک به رشد اقتصادی بوده است، اما برخی از معافیت ها نیز نتیجه مناسبی نداشته و بررسی

^۱ . Oktavia et al.

^۲ . Toumi

تأثیرات بود یا نبود این معافیت ها برای ایجاد تصمیمات بهتر بسیار مهم و ضروری است. در این تحقیق اثرات احتمالی حذف معافیت مالیاتی شرکت های فعال در بورس موضوع ماده ۱۴۳ قانون مالیات های مستقیم بر شرکتهای بورسی بررسی می شود. برای اینکه بتوان به این مهم دست یافت باید متغیرهای در نظر گرفته شوند که بر فعالیت شرکتها بسیار اثرگذارند. این متغیرها نسبت های مالی هستند که به کرات توسط همه ذی نفعان شرکتهای بورسی جهت تحلیل بنیادی مورد استفاده قرار می گیرند. نسبت های مالی به گونه ای به عنوان مهم ترین ابزار متغیرهای مالی شرکت می تواند تمامی عوامل را در برگرد (عرب زاده مقدم، ۱۴۰۲) و از این طریق اثرات احتمالی حذف معافیت مالیاتی موضوع ماده ۱۴۳ قانون مالیات های مستقیم مشخص می شود که این مهم برای برنامه ریزان و سیاستگذاران مالی اهمیت زیادی دارد.

۲. مبانی نظری پژوهش

نام محقق	سال	عنوان	روش تحقیق	ابزار اندازه گیری	نتیجه
عرب زاده مقدم	۱۴۰۲	تحلیل مقایسه ای میانگین نسبت های مالی بر حسب اندازه شرکت در صنایع پتروشیمی بازار بورس تهران	توصیفی - همبستگی	رگرسیون	بهترین و ضعیف ترین میانگین عملکرد، طی پنج سال دوره متعلق به هر دو گروه شرکت هایی با اندازه کوچک و متوسط می باشد و اندازه شرکت ؛ در عملکرد نسبت های مالی تفاوت معنی داری ایجاد نمی کند یا به عبارتی دیگر، شرکت ها مستقل از اندازه بازار؛ قادر به ارایه بهترین عملکرد خود می باشند.
شاهرضا و همکاران	۱۴۰۱	رتبه بندی عوامل حسابداری و محیطی مؤثر بر سودآوری بانک های تجاری	پیمایشی	پرسشنامه باز و بسته	سرمایه مالی و سرمایه فکری به عنوان عوامل حسابداری، اهمیت بیشتری نسبت به شاخص های صنعت بانکداری و اقتصاد کلان به عنوان عوامل محیطی داشته اند و رتبه بندی شاخص ها نشان داده است، متغیرهای اندازه بانک، کارایی سرمایه انسانی، تمرکز مالکیت و کارایی مدیریت به ترتیب بیشترین اهمیت و متغیرهای کارایی سرمایه نوآوری، رقابت، تولید ناخالص داخلی و کارایی سرمایه ارتباطی به ترتیب کمترین اهمیت را در سودآوری بانک های تجاری داشته اند.

نام محقق	سال	عنوان	روش تحقیق	ابزار اندازه گیری	نتیجه
ایزد خواستی و همکاران	۱۴۰۰	بررسی تأثیر معافیت‌های مالیاتی موضوع ماده ۱۳۲ (ق.م.م) بر تعداد و ارزش افزوده واحدهای صنعتی ایجاد شده در مناطق مشمول معافیت در ایران	توصیفی - همبستگی	داده‌های تابلویی شرکت‌ها	حجم سرمایه فیزیکی، تعداد نیروی کار شاغل، هزینه‌های عمرانی دولت و تسهیلات پرداختی بانکی به بخش صنعت اثرات مثبتی بر تعداد و ارزش افزوده واحدهای صنعتی داشته‌اند. همچنین، معافیت‌های مالیاتی موضوع ماده ۱۳۲ (ق.م.م) بر تعداد و ارزش افزوده واحدهای صنعتی در مناطق محروم و کمتر توسعه‌یافته، اثرگذار نبوده است.
صداقت جو و همکاران	۱۴۰۰	پیامدهای اخذ و معافیت مالیات از سود سپرده‌های بانکی و مقایسه دیدگاه نقش‌آفرینان و خبرگان	پیمایشی	پرسشنامه باز و بسته	برای اخذ مالیات از سود سپرده‌های بانکی مهمترین ضعف و تهدید به ترتیب کاهش تمایل مردم به سپرده‌گذاری در بانک‌ها و افزایش سرمایه‌گذاری در واحدهای غیرمولد مانند سرمایه‌گذاری در ارز، کالا و سکه هستند. برای معافیت مالیاتی مهم‌ترین ضعف‌ها و تهدیدها به ترتیب کاهش هزینه تمام شده پول برای بانک‌ها، کاهش عرضه نیروی کار اشخاص و افزایش میل نهایی به مصرف تأیید شد.
باقری و همکاران	۱۳۹۳	بررسی رابطه بین معافیت موضوع ماده ۱۴۳ قانون مالیات‌های مستقیم و بازده سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار	توصیفی همبستگی	رگرسیون داده‌های تابلویی	بین میزان معافیت موضوع ماده ۱۴۳ ق.م.م و بازده سهام رابطه معناداری وجود ندارد.

نام محقق	سال	عنوان	روش تحقیق	ابزار اندازه گیری	نتیجه
تومی و همکاران	۲۰۲۲	فرهنگ ملی و اجتناب مالیاتی با تحلیل رگرسیون چندکی مبتنی بر میانه اعداد	توصیفی همبستگی	رگرسیون	فردگرایی و مردانگی به طور منفی با نرخ های مالیاتی موثر مرتبط هستند، و این رابطه منفی در شرایط پرخاشگری مالیاتی پایین بیشتر آشکار می شود.
الروسی	۲۰۲۱	نسبت های مالی و کارایی در شرکت های بورسی مالزی	توصیفی همبستگی	رگرسیون	نتایج حاکی از آن است که هر یک از محسوس بودن و نقدینگی با نسبت کارایی رابطه منفی دارند. در مقابل آن، سودآوری، سرمایه در گردش و بهره وری مثبت به کارایی مرتبط است. اهرمی که با دو نسبت اندازه گیری می شود - نسبت بدهی و نسبت حقوق صاحبان سهام - نتایج ترکیبی را نشان می دهد. نسبت بدهی با نسبت کارایی رابطه مثبت اما معنادار ندارد و نسبت حقوق صاحبان سهام با نسبت کارایی رابطه منفی و معنادار دارد.
چن و همکاران	۲۰۲۱	مدیران و اجتناب از مالیات شرکت ها	توصیفی همبستگی	رگرسیون	یک رابطه مثبت بین مدیران عودت کننده و اجتناب مالیاتی شرکت برای سطوح پایین اجتناب مالیاتی، اما یک رابطه منفی برای سطوح بالای اجتناب مالیاتی پیدا شد.
اکتاویا و همکاران	۲۰۱۹	نقش محیط مالیاتی کشور بر رابطه بین مشتقات مالی و اجتناب مالیاتی	توصیفی همبستگی	رگرسیون	سطح استفاده از مشتقات مالی بر سطح اجتناب مالیاتی تأثیر مثبت دارد. سطح رقابت در کشور نیز بر مالیات اثرگذار است.
گرون	۲۰۱۱	حاکمیت شرکتی، معافیت ها و اجتناب از مالیات	توصیفی همبستگی	رگرسیون	در دانمارک، مالیات ثبت و مالیات بر ارزش افزوده، براساس قیمت خودرو و مالیات سالانه استفاده از خودرو برحسب مصرف سوخت، محاسبه می شوند. در کشور فنلاند و ایرلند، مالیات

نام محقق	سال	عنوان	روش تحقیق	ابزار اندازه گیری	نتیجه
					ثبت و مالیات سالانه استفاده از خودرو ، براساس CO2 منتشر شده و مالیات بر ارزش افزوده، براساس قیمت خودرو، محاسبه می گردد. در کشور های یونان و ایتالیا، مالیات ثبت براساس حجم موتور تعیین شده است. کشورهای آلمان، انگلیس و سوئد، مالیات ثبت ندارند و مالیات بر ارزش افزوده در این کشورها براساس قیمت خودرو محاسبه می شود. مالیات سالیانه استفاده از خودرو در آلمان، براساس حجم موتور و میزان CO2 منتشر شده و در انگلیس برحسب میزان آلایندگی، تعیین می شود.

۳. روش شناسی

الف: متغیر مستقل

معافیت مالیاتی ماده ۱۴۳ ق.م.م: ده درصد (۱۰٪) از مالیات بر درآمد شرکت هایی که سهام آنها برای معامله در بورس های داخلی یا خارجی پذیرفته می شود و پنج درصد (۵٪) از مالیات بر درآمد شرکت هایی که سهام آنها برای معامله در بازار خارج از بورس داخلی یا خارجی پذیرفته می شود، از سال پذیرش تا سالی که از فهرست شرکت های پذیرفته شده در این بورس ها یا بازارها حذف نشده اند با تأیید سازمان بخشوده می شود. شرکت هایی که سهام آنها برای معامله در بورس های داخلی یا خارجی یا بازارهای خارج از بورس داخلی یا خارجی پذیرفته شود در صورتی که در پایان دوره مالی به تأیید سازمان حداقل بیست درصد (۲۰٪) سهام شناور آزاد داشته باشند معادل دو برابر معافیت های فوق از بخشودگی مالیاتی برخوردار می شوند که از ضرب در سود شرکت بدست می آید (باقری و همکاران، ۱۳۹۳).

ب: متغیر وابسته

نسبت های مالی: شامل نسبت جاری (دارایی جاری تقسیم بر بدهی جاری)، نسبت اهرمی (بدهی بلند مدت تقسیم بر دارایی)، نسبت فعالیت (فروش تقسیم بر دارایی)، نسبت سودآوری شامل حاشیه فروش (سود خالص تقسیم بر فروش) و نسبت بازار که از سود هر سهم استفاده می شود (الروسی، ۲۰۲۱).

ج: متغیر کنترلی

اهرم (LEV) و دارایی ثابت به دارایی ها (FA) و ریسک غیرسیستماتیک (RISK) و ریسک سیستماتیک (BETA) و نقدشوندگی سهام (LIQ) و نرخ تورم مورد انتظار (INF) برابر بر میزان تغییر قیمت ها طی یکسال بر اساس آمار بانک مرکزی می باشد (عرب زاده مقدم، ۱۴۰۲).

قلمرو پژوهش

مکانی: قلمرو تحقیق شامل شرکت های موجود در بورس اوراق بهادار تهران می باشد.

زمانی: از داده های قلمرو زمانی ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۱ استفاده شد.

موضوعی: از داده ها جهت بررسی اثرات احتمالی حذف معافیت مالیاتی شرکت های فعال در بورس موضوع ماده ۱۴۳ قانون مالیات های مستقیم شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران استفاده می شود.

جامعه و نمونه پژوهش

جامعه آماری:

تحقیق شامل شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی سال های ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۱ می باشد که در ۵ سال اخیر دارای عرضه اولیه هم باشند. ۵۳ شرکت در این ۵ سال انتخاب شد.

جدول ۱: آمار توصیفی برای متغیرهای تحقیق

متغیرها	میانگین	میان	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	حداقل	حداکثر
TL	0/120	0/108	0/099	0/75	0/82	0/03	0/20
LR	0/159	0/148	0/176	0/19	-0/09	-0/172	0/37
AR	0/220	0/11	0/099	0/69	0/79	0/03	0/39
PR	0/26	0/248	0/169	0/20	-0/09	-0/179	0/81
DR	0/120	0/108	0/099	0/75	0/82	-0/150	0/477
MR	0/259	0/248	0/176	0/20	-0/09	-0/182	0/764
LEV	0/549	0/557	0/248	0/19	-0/18	0/036	1/487
FA	0/249	0/146	0/000	0/000	0/000	0/000	0/979
RISK	13/430	11/852	7/523	1/26	1/97	2/156	43/373
BETA	0/493	0/368	1/114	1/05	2/47	-2/026	4/365
LIQ	0/031	0/047	0/023	-0/55	-1/58	0/000	0/055
INF	14/600	11/900	6/584	1/09	-0/35	9/000	26/900

۴. تحلیل داده ها و آزمون فرضیه ها

نرمال بودن باقیمانده های مدل رگرسیونی یکی از فرضیه های رگرسیونی است که نشان دهنده اعتبار آزمونهای رگرسیونی است در ادامه با استفاده از آزمون کلموگروف-اسمیرنف نرمال بودن توزیع متغیرهای وابسته بررسی شده است. زیرا نرمال بودن متغیرهای وابسته به نرمال بودن باقیمانده های مدل (تفاوت مقادیر برآوردی از مقادیر واقعی) می انجامد. پس لازم است نرمال بودن متغیر وابسته قبل از برآورد پارامترها کنترل شود و در صورت برقرار نبودن این شرط راه حل مناسبی برای نرمال نمودن آنها (از جمله تبدیل نمودن آن) اتخاذ نمود.

جدول ۲: آزمون کلموگروف اسمیرنف برای بررسی نرمال بودن متغیر وابسته تحقیق

متغیر وابسته	انحراف معیار	مقدار Z کلموگروف - اسمیرنف	مقدار احتمال	نتیجه
LR	0/53	0/94	0/345	نرمال
AR	0/62	0/99	0/432	نرمال
PR	0/55	0/97	0/361	نرمال
DR	0/43	0/89	0/299	نرمال
MR	0/49	0/79	0/333	نرمال

مقدار احتمال برای متغیرها بزرگتر از ۰/۰۰۰ است و این مقدار بیشتر از ۰/۰۵ است بنابراین توزیع آنها نرمال است.

بررسی مانایی یا پایایی متغیرهای پژوهش: نتایج آزمون مانایی در جدول زیر درج گردیده است. براساس آزمون «لوین، لین و چو»^۱ چون مقدار احتمال همه متغیرها کمتر از ۰/۰۵ بوده است، همه متغیرهای مستقل، وابسته و کنترلی در دوره پژوهش در سطح پایا^۲ بوده‌اند پایایی بدین معنی است که میانگین و واریانس متغیرهای پژوهش در طول زمان و کواریانس متغیرها بین سال‌های مختلف ثابت بوده است. همانگونه که در جدول زیر ملاحظه می‌شود همه متغیرها مانا هستند و نیازی به آزمون هم‌جمعی^۳ وجود ندارد. بنابراین مشکل رگرسیون کاذب وجود نخواهد داشت، در رگرسیون کاذب ضرایب برآوردی کاذب هستند.

جدول ۳: نتایج آزمون مانایی لوین، لین و چو متغیرهای پژوهش

متغیرها	مقدار آماره	مقدار احتمال	نتیجه
TD	-11/46	0/000	ماناست
LR	-21/04	0/000	ماناست
AR	-11/46	0/000	ماناست
PR	-6/66	0/000	ماناست
DR	-3/88	0/020	ماناست
MR	-59/51	0/000	ماناست
LEV	-10/44	0/000	ماناست
FA	-3/51	0/000	ماناست
RISK	-15/2	0/000	ماناست
BETA	-15/34	0/000	ماناست
LIQ	-136/76	0/000	ماناست
INF	-17/62	0/000	ماناست

^۱ - Levin, Lin & Chu

^۲ - Stationarity

^۳ - Cointegration test

تحلیل پانلی: در تحلیل پانلی، داده ها به صورت **مقطعی- زمانی**^۱ گردآوری شده اند یعنی داده های جمع آوری شده برای مقاطع مختلف (در اینجا شرکتها) در طی زمان می باشد. در داده هایی که بدین صورت جمع آوری می شوند، استقلال مشاهدات حفظ نمی گردد زیرا از هر شرکت در سال های مختلف چندین مشاهده تکرار شده است که این مشاهدات به هم وابسته اند (زیرا متعلق به یک شرکت هستند). برای تحلیل این نوع داده ها از تحلیل پانلی استفاده می گردد.

در مباحث تحلیل پانلی سه نوع مدل **بدون اثرات ثابت، با اثرات ثابت و با اثرات تصادفی** وجود دارد که از آزمونهای مختلف برای تشخیص مدل مناسب استفاده میشود. در ادامه به طور خلاصه به این آزمونها اشاره شده است:

فرآیند انتخاب مدل مناسب: فرآیند انتخاب مدل مناسب به شرح زیر است:

مرحله اول: وجود اثرات در مقابل مدل بدون اثرات آزمون میگردد. در این مرحله آزمون فرض به شرح زیر است: در صورتیکه مقدار احتمال برای آزمون بالا کمتر از $0/05$ باشد فرض صفر در سطح 95 درصد اطمینان رد می گردد یعنی مدل با اثرات ثابت یا تصادفی مناسب است و در غیر این صورت فرض صفر در سطح 95 درصد اطمینان رد نمی شود یعنی مدل ادغام شده مناسب است.

مرحله دوم: مدل با اثرات تصادفی در مقابل مدل با اثرات ثابت آزمون می گردد (آزمون هاسمن).

در صورتی که مدل مورد استفاده، مدل با اثرات باشد، سوال بعدی این است که آیا مدل با اثرات ثابت مناسب است یا مدل با اثرات تصادفی؟ برای پاسخ به این سوال مدل با اثرات تصادفی در مقابل مدل با اثرات ثابت با استفاده از آزمون هاسمن آزمون شده است.

در صورتیکه مقدار احتمال برای آزمون بالا کمتر از $0/05$ باشد فرض صفر در سطح 95 درصد اطمینان رد شده یعنی مدل با اثرات ثابت مناسب است) و در غیر این صورت فرض صفر در سطح 95 درصد اطمینان رد نمیشود یعنی مدل با اثرات تصادفی مناسب است. در نهایت از بین سه مدل **بدون اثرات، مدل با اثرات ثابت و مدل با اثرات تصادفی** مناسبترین مدل انتخاب شده و در مورد معناداری هر کدام از متغیرهای مستقل و کنترلی بحث خواهد گردید.

انتخاب مدل: در این بخش مدل مناسب را از میان مدلها (مدل ادغام شده، مدل با اثرات ثابت و یا مدل با اثرات تصادفی) انتخاب میگردد نتایج آزمون چاو و هاسمن برای تشخیص مدل مناسب در جدول زیر ارائه شده است:

جدول ۴: آزمون چاو و آزمون هاسمن برای انتخاب مدل مناسب

نتیجه	آزمون هاسمن			آزمون چاو یا لیمر			آزمون اثرات
	مقدار احتمال	درجه آزادی	مقدار کای-دو	مقدار احتمال	درجه آزادی	مقدار	
مدل بدون اثرات یا ترکیبی	-	-	-	0/526	51,119	0/98	مدل اول
				0/134	51	62/28	
مدل بدون اثرات یا ترکیبی	-	-	-	0/629	49,111	0/92	مدل دوم
				0/201	49	57/02	

¹ Cross section-time series

نتیجه	آزمون هاسمن			آزمون چاو یا لیمر			آزمون اثرات
	مقدار احتمال	درجه آزادی	مقدار کای-دو	مقدار احتمال	درجه آزادی	مقدار	
مدل بدون اثرات یا ترکیبی	-	-	-	0/970	51,119	0/62	مدل سوم
				0/805	51	42/20	
مدل بدون اثرات یا ترکیبی	-	-	-	0/888	51,119	0/74	مدل چهارم
				0/555	51	48/96	
مدل بدون اثرات یا ترکیبی	-	-	-	0/939	51,119	0/68	مدل پنجم
				0/690	51	45/54	

مقدار احتمال آزمون چاو برای مدل‌های اول تا پنجم به ترتیب برابر با ۰/۵۲۶، ۰/۶۲۹، ۰/۹۷۰، ۰/۸۸۸ و ۰/۹۳۹ است که این مقادیر بیشتر از ۰/۰۵ است بنابراین مدل‌های مورد استفاده از نوع مدل‌های بدون اثرات است یعنی مدل‌های مورد استفاده مدل‌های ادغام شده یا ترکیبی است بنابراین استفاده از آزمون هاسمن نیاز نیست. در ادامه از این مدل برای بررسی فرضیات استفاده گردیده است.

آزمون فرضیه‌ها

برازش مدل اول:

فرضیه اول: حذف معافیت مالیاتی شرکت‌های فعال در بورس موضوع ماده ۱۴۳ قانون مالیات‌های

مستقیم بر نسبت‌های نقدینگی تاثیر معناداری دارد.

در این بخش برای بررسی و برآورد مدل کلی از تحلیل پانلی^۱ استفاده شده است.

فرض صفر و فرض مقابل در این مدل به صورت زیر است:

$$\begin{cases} H_0 : \beta_1 = \beta_2 = \dots = \beta_6 = 0 \\ H_1 : \beta_i \neq 0 \quad i = 1, 2, \dots, 6 \end{cases}$$

مدل معنی‌داری
وجود ندارد.

$$\begin{cases} H_0 : \\ H_1 : \end{cases}$$

مدل معنی‌داری

در جدول زیر مدل بدون اثرات یا ترکیبی برآورد شده است مقدار احتمال معنی‌داری F برابر با ۰/۰۰۰ است. این مقدار کمتر از ۰/۰۵ است بنابراین فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می‌شود یعنی در سطح اطمینان ۹۵ درصد مدل معنی‌داری وجود دارد. میزان ضریب تعیین برابر با ۰/۴۸ است یعنی ۴۸ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و کنترل بیان می‌گردد. مقدار آماره دوربین واتسون برابر با ۲/۲۸ است مقادیر نزدیک به ۲ حاکی از عدم خودهمبستگی باقیمانده‌ها که یکی دیگر از فروض رگرسیون است را نشان می‌دهد. (بنابراین خودهمبستگی بین باقیمانده‌ها وجود ندارد).

¹ Panel Analysis

جدول ۵: برآورد و آزمون پارامترهای مدل اول

پارامترها	مقدار ضرایب	مقدار t	مقدار احتمال	نتیجه	VIF
مقدار ثابت	4/122	12/11	0/000	معنادار و مثبت	-
TD	-0/115	-5/84	0/000	معنادار و منفی	1/21
LEV	-0/251	-1/93	0/056	بی معنی	1/22
FA	-0/006	-0/07	0/948	بی معنی	1/10
RISK	0/034	7/44	0/000	معنادار و مثبت	1/33
BETA	-0/023	-0/78	0/434	بی معنی	1/20
LIQ	-11/378	-3/05	0/003	معنادار و منفی	1/24
INF	-0/005	-1/19	0/234	بی معنی	1/08
مقدار F	22/17	مقدار احتمال F	0/000		
ضریب تعیین	0/48	دورین واتسون	2/28		

مقادیر VIF (عامل افزایش واریانس) شاخصی برای بررسی همخطی بین متغیرهای مستقل است در صورتیکه مقدار آن بالاتر از ۱۰ باشد احتمال وجود همخطی بین متغیرهای مستقل وجود دارد. میزان این شاخص برای متغیرها کمتر از ۱۰ بوده و بیشترین مقدار آن برابر با ۱/۳۳ (برای متغیر RISK) است. برای برآورد ضرایب می توان فرضهای زیر را با استفاده از آماره های t - جزئی انجام داد. در جدول بالا رابطه بین متغیرهای مستقل با متغیر وابسته مشخص شده است رابطه مثبت و معنادار به این مفهوم است که با افزایش متغیر مستقل، متغیر وابسته نیز افزایش می یابد در حالیکه در ارتباط منفی معنادار با افزایش متغیر مستقل، متغیر وابسته کاهش می یابد در ارتباط بی معنی هم رابطه ای بین متغیر مستقل و وابسته وجود ندارد. مقدار آماره t برای TD برابر با ۵/۸۴- است این مقدار چون در ناحیه رد فرض صفر قرار می گیرد لذا رابطه با LR معنادار و معکوس است. بنابراین فرضیه تحقیق تایید میگردد.

همچنین مقدار آماره آزمون برای LEV برابر با ۱/۹۳- (بی معنی)، برای FA برابر با ۰/۰۷- (بی معنی) برای RISK برابر با ۷/۴۴ (معنادار و مثبت)، برای BETA برابر با ۰/۷۸- (بی معنی)، برای LIQ برابر با ۳/۰۵- (معنادار و منفی) و برای INF برابر با ۱/۱۹- (بی معنی) است. مقدار آماره t برای عرض از مبدا برابر با ۱۲/۱۱ است که در سطح اطمینان ۹۵ درصد در ناحیه رد فرض صفر قرار دارد یعنی عرض از مبدا معنادار است. لذا حذف معافیت مالیاتی شرکت های فعال در بورس موضوع ماده ۱۴۳ قانون مالیات های مستقیم بر نسبت های نقدینگی تاثیر منفی معناداری دارد.

فرضیه دوم: حذف معافیت مالیاتی شرکت های فعال در بورس موضوع ماده ۱۴۳ قانون مالیات های مستقیم بر نسبت های فعالیت تاثیر معناداری دارد.

فرض صفر و فرض مقابل در این مدل به صورت زیر است:

در جدول زیر مدل بدون اثرات برآورد شده است مقدار احتمال معنی داری F برابر با ۰/۰۰۰ است. این مقدار کمتر از ۰/۰۵ است بنابراین فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می شود یعنی در سطح اطمینان ۹۵ درصد مدل معنی داری وجود دارد. میزان ضریب تعیین برابر با ۰/۵۲ است یعنی ۵۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و کنترل بیان

میگردد. مقدار آماره دوربین واتسون برابر با ۲/۲۲ است و مقادیر VIF برای متغیرها کمتر از ۱۰ بوده و بیشترین مقدار آن برابر با ۱/۲۳ (برای متغیر RISK) است.

جدول ۶: برآورد و آزمون پارامترهای مدل دوم

پارامترها	مقدار ضرایب	مقدار t	مقدار احتمال	نتیجه	VIF
مقدار ثابت	2/541	10/70	0/000	معنادار و مثبت	-
TD	-0/010	-7/21	0/000	معنادار و منفی	1/20
LEV	-0/182	-1/38	0/170	بی معنی	1/13
FA	0/089	1/03	0/305	بی معنی	1/06
RISK	0/041	9/50	0/000	معنادار و مثبت	1/23
BETA	-0/049	-1/68	0/094	بی معنی	1/18
LIQ	-15/290	-3/47	0/001	معنادار و منفی	1/05
INF	0/003	0/66	0/512	بی معنی	1/19
مقدار F	24/35		مقدار احتمال F	0/000	
ضریب تعیین	0/52		دوربین واتسون	2/22	

مقدار آماره t برای TD برابر با ۷/۲۱- است این مقدار چون در ناحیه رد فرض صفر قرار می گیرد لذا رابطه با AR معنادار و معکوس است. بنابراین فرضیه تحقیق تایید می گردد. همچنین مقدار آماره آزمون برای LEV برابر با ۱/۳۸- (بی معنی)، برای FA برابر با ۱/۰۳ (بی معنی) برای RISK برابر با ۹/۵۰ (معنادار و مثبت)، برای BETA برابر با ۱/۶۸- (بی معنی)، برای LIQ برابر با ۳/۴۷- (معنادار و منفی) و برای INF برابر با ۰/۶۶ (بی معنی) است. مقدار آماره t برای عرض از مبدا برابر با ۱۰/۷۰ است که در سطح اطمینان ۹۵ درصد در ناحیه رد فرض صفر قرار دارد یعنی عرض از مبدا معنادار است. حذف معافیت مالیاتی شرکت های فعال در بورس موضوع ماده ۱۴۳ قانون مالیات های مستقیم بر نسبت های فعالیت تاثیر معناداری دارد.

فرضیه سوم: حذف معافیت مالیاتی شرکت های فعال در بورس موضوع ماده ۱۴۳ قانون مالیات های مستقیم بر نسبت های سودآوری تاثیر معناداری دارد.
فرض صفر و فرض مقابل در این مدل به صورت زیر است:

$$\begin{cases} H_0 : \beta_1 = \beta_2 = \dots = \beta_6 = 0 \\ H_1 : \beta_i \neq 0 \quad i = 1, 2, \dots, 6 \end{cases}$$

$$\begin{cases} H_0 : & \text{مدل معنی داری وجود ندارد.} \\ H_1 : & \text{مدل معنی داری وجود دارد.} \end{cases}$$

در جدول زیر مدل بدون اثرات برآورد شده است مقدار احتمال معنی داری F برابر با ۰/۰۰۰ است. این مقدار کمتر از ۰/۰۵ است بنابراین فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می شود یعنی در سطح اطمینان ۹۵ درصد مدل معنی داری وجود

دارد. میزان ضریب تعیین برابر با ۰/۳۷ است یعنی ۳۷ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و کنترل بیان میگردد.

مقدار آماره دورین واتسون برابر با ۲/۳۴ است و مقادیر VIF برای متغیرها کمتر از ۱۰ بوده و بیشترین مقدار آن برابر با ۱/۳۸ (برای متغیر RISK) است.

جدول ۷: برآورد و آزمون پارامترهای مدل سوم

پارامترها	مقدار ضرایب	مقدار t	مقدار احتمال	نتیجه	VIF
مقدار ثابت	2/629	10/35	0/000	معنادار و مثبت	-
TD	-0/010	-7/21	0/000	معنادار و منفی	1/20
LEV	-0/461	-3/27	0/001	معنادار و منفی	1/20
FA	0/045	0/47	0/637	بی معنی	1/21
RISK	0/042	8/11	0/000	معنادار و مثبت	1/38
BETA	-0/040	-1/25	0/215	بی معنی	1/19
LIQ	-15/990	-3/87	0/000	معنادار و منفی	1/30
INF	-0/006	-1/23	0/219	بی معنی	1/36
مقدار F	14/44	0/000	مقدار احتمال F		
ضریب تعیین	0/37	دورین واتسون	2/34		

مقدار آماره t منفی است. بنابراین فرضیه تحقیق تایید میگردد. همچنین مقدار آماره آزمون برای LEV برابر با ۳/۲۷- (معنادار و منفی)، برای FA برابر با ۰/۴۷ (بی معنی برای RISK برابر با ۸/۱۱ (معنادار و مثبت)، برای BETA برابر با ۱/۲۵- (بی معنی)، برای LIQ برابر با ۳/۸۷- (معنادار و منفی) و برای INF برابر با ۱/۲۳- (بی معنی) است. مقدار آماره t برای عرض از مبدا برابر با ۱۰/۳۵ است که در سطح اطمینان ۹۵ درصد در ناحیه رد فرض صفر قرار دارد یعنی عرض از مبدا معنادار است. حذف معافیت مالیاتی شرکت های فعال در بورس موضوع ماده ۱۴۳ قانون مالیات های مستقیم بر نسبت های سودآوری تاثیر معناداری دارد.

فرضیه چهارم: حذف معافیت مالیاتی شرکت های فعال در بورس موضوع ماده ۱۴۳ قانون مالیات های

مستقیم بر نسبت های بدهی تاثیر معناداری دارد.

فرض صفر و فرض مقابل در این مدل به صورت زیر است:

$$\begin{cases} H_0 : \beta_1 = \beta_2 = \dots = \beta_6 = 0 \\ H_1 : \beta_i \neq 0 \quad i = 1, 2, \dots, 6 \end{cases}$$

مدل معنی داری وجود ندارد. $H_0 :$

مدل معنی داری وجود دارد. $H_1 :$

در جدول زیر مدل بدون اثرات برآورد شده است مقدار احتمال معنی داری F برابر با ۰/۰۰۰ است. این مقدار کمتر از ۰/۰۵ است بنابراین فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می شود یعنی در سطح اطمینان ۹۵ درصد مدل معنی داری وجود

دارد. میزان ضریب تعیین برابر با $0/40$ است یعنی 40 درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و کنترل بیان می‌گردد.

مقدار آماره دورین واتسون برابر با $2/36$ است و مقادیر VIF برای متغیرها کمتر از 10 بوده و بیشترین مقدار آن برابر با $1/93$ (برای متغیر ROA) است.

جدول ۸: برآورد و آزمون پارامترهای مدل چهارم

پارامترها	مقدار ضرایب	مقدار t	مقدار احتمال	نتیجه	VIF
مقدار ثابت	2/281	8/92	0/000	معنادار و مثبت	-
TD	1/292	2/97	0/003	معنادار و مثبت	1/93
LEV	-0/126	-0/73	0/469	بی معنی	1/88
FA	0/071	0/78	0/438	بی معنی	1/08
RISK	0/037	7/42	0/000	معنادار و مثبت	1/40
BETA	-0/039	-1/23	0/219	بی معنی	1/19
LIQ	-14/610	-3/73	0/000	معنادار و منفی	1/20
INF	-0/005	-1/25	0/212	بی معنی	1/08
مقدار F	16/41	0/000	مقدار احتمال F		
ضریب تعیین	0/40	2/36	دورین واتسون		

مقدار آماره t برای TD برابر با $2/97$ است این مقدار چون در ناحیه رد فرض صفر قرار می‌گیرد لذا رابطه با DR معنادار و مستقیم است. بنابراین فرضیه تحقیق تایید می‌گردد. همچنین مقدار آماره آزمون برای LEV برابر با $0/73$ - (بی معنی)، برای FA برابر با $0/78$ - (بی معنی)، برای RISK برابر با $0/73$ - (معنادار و مثبت)، برای BETA برابر با $0/73$ - (بی معنی)، برای LIQ برابر با $3/73$ - (معنادار و منفی) و برای INF برابر با $1/25$ - (بی معنی) است. مقدار آماره t برای عرض از مبدا برابر با $8/92$ است که در سطح اطمینان 95 درصد در ناحیه رد فرض صفر قرار دارد یعنی عرض از مبدا معنادار است. حذف معافیت مالیاتی شرکت های فعال در بورس موضوع ماده 143 قانون مالیات های مستقیم بر نسبت های بدهی تاثیر معناداری دارد.

فرضیه پنجم: حذف معافیت مالیاتی شرکت های فعال در بورس موضوع ماده 143 قانون مالیات های مستقیم بر نسبت های بازار تاثیر معناداری دارد.

فرض صفر و فرض مقابل در این مدل به صورت زیر است:

در جدول زیر مدل بدون اثرات برآورد شده است مقدار احتمال معنی داری F برابر با $0/000$ است. این مقدار کمتر از $0/05$ است بنابراین فرض صفر در سطح اطمینان 95 درصد رد می‌شود یعنی در سطح اطمینان 95 درصد مدل معنی داری وجود دارد. میزان ضریب تعیین برابر با $0/42$ است یعنی 42 درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و کنترل بیان می‌گردد.

مقدار آماره دورین واتسون برابر با ۲/۳۷ است و مقادیر VIF برای متغیرها کمتر از ۱۰ بوده و بیشترین مقدار آن برابر با ۱/۳۶ (برای متغیر RISK) است.

جدول ۹: برآورد و آزمون پارامترهای مدل پنجم

پارامترها	مقدار ضرایب	مقدار t	مقدار احتمال	نتیجه	VIF
مقدار ثابت	2/553	11/08	0/000	معنادار و مثبت	-
TD	0/728	3/61	0/000	معنادار و مثبت	1/19
LEV	-0/435	-3/27	0/001	معنادار و منفی	1/14
FA	0/023	0/25	0/803	بی معنی	1/09
RISK	0/037	7/47	0/000	معنادار و مثبت	1/36
BETA	-0/041	-1/31	0/192	بی معنی	1/19
LIQ	-16/951	-4/37	0/000	معنادار و منفی	1/21
INF	-0/006	-1/37	0/173	بی معنی	1/09
مقدار F	17/38	مقدار احتمال F	0/000		
ضریب تعیین	0/42	دورین واتسون	2/37		

مقدار آماره t برای TD برابر با ۳/۶۱ است این مقدار چون در ناحیه رد فرض صفر قرار می گیرد لذا رابطه با MR معنادار و مستقیم است. بنابراین فرضیه تحقیق تایید میگردد. همچنین مقدار آماره آزمون برای LEV برابر با ۳/۲۷- (معنادار و منفی)، برای FA برابر با ۰/۲۵ (بی معنی)، برای RISK برابر با ۷/۴۷ (معنادار و مثبت)، برای BETA برابر با ۱/۳۱- (بی معنی)، برای LIQ برابر با ۴/۳۷- (معنادار و منفی) و برای INF برابر با ۱/۳۷- (بی معنی) است. مقدار آماره t برای عرض از مبدا برابر با ۱۱/۰۸ است که در سطح اطمینان ۹۵ درصد در ناحیه رد فرض صفر قرار دارد یعنی عرض از مبدا معنادار است. حذف معافیت مالیاتی شرکت های فعال در بورس موضوع ماده ۱۴۳ قانون مالیات های مستقیم بر نسبت های بازار تاثیر معناداری دارد.

۵. بحث و نتیجه گیری

یکی از مهم ترین منابع درآمدی دولت ها در بیشتر کشورهای جهان اخذ مالیات است و به عنوان یک ابزار سیاست مالی در اختیار دولتمردان و برنامه ریزان دولتی قرار دارد تا از طریق ایجاد مالیات مضاعف و یا معافیت مالیاتی بر بهبود شرایط اقتصادی تاثیر بگذارد. مالیات موضوع بسیار مهمی است که بر فعالیت شرکتها اعم از بورسی و غیر بورسی تاثیرات زیادی دارد. گرچه معافیت های زیادی تاکنون اعمال شده و هدف همه آنها کمک به رشد اقتصادی بوده است، اما برخی از معافیت ها نیز نتیجه مناسبی نداشته و بررسی تاثیرات بود یا نبود این معافیت ها برای ایجاد تصمیمات بهتر بسیار مهم و ضروری است. یکی از مهم ترین معافیت های مالیاتی مربوط به ماده (۱۴۳) قانون مالیات های مستقیم می باشد. بر اساس این قانون معادل ده درصد (۱۰٪) از مالیات بر درآمد حاصل از فروش کالاهایی که در بورس های کالایی پذیرفته شده و به فروش می رسد و ده درصد (۱۰٪) از مالیات بر درآمد شرکت هایی که سهام آنها برای معامله در بورس های داخلی یا خارجی پذیرفته می شود و پنج درصد (۵٪) از مالیات بر درآمد شرکت هایی که سهام آنها برای معامله در بازار خارج از

بورس داخلی یا خارجی پذیرفته می شود، از سال پذیرش تا سالی که از فهرست شرکت های پذیرفته شده در این بورس ها یا بازارها حذف نشده اند با تأیید سازمان بخشوده می شود. شرکت هایی که سهام آنها برای معامله در بورس های داخلی یا خارجی یا بازارهای خارج از بورس داخلی یا خارجی پذیرفته شود در صورتی که در پایان دوره مالی به تأیید سازمان حداقل بیست و پنج درصد (۲۵٪) سهام شناور آزاد داشته باشند معادل دو برابر معافیت های فوق از بخشودگی مالیاتی برخوردار می شوند. در این تحقیق اثرات احتمالی حذف معافیت مالیاتی شرکت های فعال در بورس موضوع ماده ۱۴۳ قانون مالیات های مستقیم بر شرکتهای بورسی بررسی می شود. نتایج نشان داد که:

حذف معافیت مالیاتی شرکت های فعال در بورس موضوع ماده ۱۴۳ قانون مالیات های مستقیم بر نسبت های نقدینگی تاثیر منفی معناداری دارد.

حذف معافیت مالیاتی شرکت های فعال در بورس موضوع ماده ۱۴۳ قانون مالیات های مستقیم بر نسبت های فعالیت تاثیر معناداری دارد.

حذف معافیت مالیاتی شرکت های فعال در بورس موضوع ماده ۱۴۳ قانون مالیات های مستقیم بر نسبت های سودآوری تاثیر معناداری دارد.

حذف معافیت مالیاتی شرکت های فعال در بورس موضوع ماده ۱۴۳ قانون مالیات های مستقیم بر نسبت های بدهی تاثیر معناداری دارد.

حذف معافیت مالیاتی شرکت های فعال در بورس موضوع ماده ۱۴۳ قانون مالیات های مستقیم بر نسبت های بازار تاثیر منفی معناداری دارد.

با آزمون فرضیه های پژوهش تحلیل های آماری نشان داد که:

با توجه به تاثیرات حذف معافیت مالیاتی ماده ۱۴۳ بر نسبت های مالی پیشنهاد می شود که سیاستمداران در خصوص معافیت ها همه جوانب را در جهت بهبود بازار سرمایه در نظر بگیرند. معافیت ها به صورت کاملاً کارشناسی و با در نظر گرفتن شرایط اعمال گردد و برای حذف آنها نیز به صورت دوره ای و در برخی صنایع صورت گیرد.

به محققان آتی پیشنهاد می شود تحقیقات زیر را انجام دهند و با نتایج این تحقیق مقایسه نمایند:

بررسی اثرات احتمالی حذف معافیت مالیاتی شرکت های فعال در بورس موضوع ماده ۱۴۳ قانون مالیات های مستقیم بر سایر متغیرهای مالی شرکتهای بورسی

بررسی اثرات احتمالی حذف انواع معافیت مالیاتی در قانون مالیات های مستقیم بر نسبت های مالی شرکتهای بورسی

بررسی اثرات احتمالی حذف انواع معافیت مالیاتی در قانون مالیات های مستقیم بر سایر متغیرهای مالی شرکتهای بورسی

منابع

- احمدیان پور پروین، ۱۳۸۵، پیش بینی ورشکستگی با استفاده از شبکه عصبی مصنوعی، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم تحقیقات.
- اسماعیلی، شاهپور، (۱۳۸۵)، رابطه بین کیفیت سود و بازده سهام، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی.
- اکبری فضل الله، ۱۳۸۵، تجزیه و تحلیل صورت های مالی، تهران، مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی.

ایزدخواستی، حجت، عرب مازار، عباس، شیرکوند، ناصر. (۱۴۰۰). بررسی تأثیر معافیت های مالیاتی موضوع ماده ۱۳۲ (ق.م.م) بر تعداد و ارزش افزوده واحدهای صنعتی ایجاد شده در مناطق مشمول معافیت در ایران. اقتصاد و الگو سازی، ۱۲(۲)، ۱-۳۰.

باقری، بهروز، امیدی پور، رضا، امین خاکی، علیرضا. (۱۳۹۳)، بررسی رابطه بین معافیت موضوع ماده ۱۴۳ قانون مالیات های مستقیم و بازده سهام شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار. پژوهشنامه مالیات. ۲۲ (۲۳).
سلیمانی، اعظم، ۱۳۸۴، ارزیابی توانمندی مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و ارائه مدل زوایگین بر مبنای آن، رساله دکترا در رشته حسابداری.

شاهرضا، علیرضا، فغانی ماکرانی، خسرو، و فاضلی، نقی. (۱۴۰۱). رتبه بندی عوامل حسابداری و محیطی مؤثر بر سودآوری بانک های تجاری. پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی (پژوهشنامه حسابداری مالی و حسابرسی)، ۱۴(۵۶)، ۸۹-۱۱۴.

صداقت جو، حمیدرضا، صراف، فاطمه، نجفی مقدم، علی، حمیدیان، محسن. (۱۴۰۰)، پیامدهای اخذ و معافیت مالیات از سود سپرده های بانکی و مقایسه دیدگاه نقش آفرینان و خبرگان. پژوهشنامه مالیات. ۲۹ (۵۰): ۵۵-۸۶.
عرب زاده مقدم، مهدی، (۱۴۰۲)، تحلیل مقایسه ای میانگین نسبت های مالی بر حسب اندازه شرکت در صنایع پتروشیمی بازار بورس تهران، نهمین کنفرانس بین المللی علوم مدیریت و حسابداری، تهران.

نو و ریموندپی، ترجمه، جهانخانی، علی؛ پارسائیان، علی، ۱۳۷۹، مدیریت مالی، تهران انتشارات سمت، جلد اول.

Alarussi, A.S.A. (2021), "Financial ratios and efficiency in Malaysian listed companies", Asian Journal of Economics and Banking, Vol. 5 No. 2, pp. 116-135.

Balcaen, S. & Ooghe, H.(2004). Alternative Methodologies in Studies on Business Failure: Do They Produce Better Results Than the Classical Statistical Methods?. Working Paper, Department of Accountancy and Corporate Finance, Ghent University, Belgium

Chen, J., Chen, D., Liu, L., & Wang, Z. (2021). Returnee directors and corporate tax avoidance. Journal of Accounting, Auditing and Finance, 1-26.

Chin H, Chi Y. (2009). Reducing Restatements with Increased Industry Expertise. Contemporary Accounting Research, Toronto: Vol. 26, Iss. 3; pg. 4.

Greven, Marc. (2011). Tax Guide-2011 Highlights, European Union, European Automobile Manufacturers Association.

Lipsky J.2007. Developing Deeper Capital Markets in Emerging Market Economies, remarks at the US Department of the Treasury.

Oktavia, O., Siregar, S.V., Wardhani, R. and Rahayu, N. (2019), "The role of country tax environment on the relationship between financial derivatives and tax avoidance", Asian Journal of Accounting Research, Vol. 4 No. 1, pp. 70-94.

Toumi, F., Bouraoui, M.A. and Khelif, H. (2022), "National culture and tax avoidance: a quantile regression analysis", Arab Gulf Journal of Scientific Research, Vol. 40 No. 2, pp. 196-211.

Investigating the possible effects of removing the tax exemption of the subject of Article 143 of 'companies active in the stock market the Direct Taxes Law

Omid Eslamzadeh¹
Mohmmrza Bayat²

Abstract

Tax exemptions are always applied in different ways to help improve the operations of companies and with the aim of economic development. The purpose of this study is to investigate the possible effects of removing the tax exemption of companies active in the stock exchange, the subject of Article 143 of the Direct Taxes Law. The research is applied in terms of purpose and descriptive-correlative in terms of implementation. To conduct the research, five main hypotheses were developed. 53 companies were selected to examine the hypotheses in the 5-year period from 1397 to 1401. To conduct this research, panel data regression was used with Avis 6 and SPSS 18 software. The findings showed that the removal of the tax exemption of companies active in the stock exchange subject to Article 143 of the Direct Taxes Law has a significant effect on financial ratios. Considering that taxes are one of the most important expenses of companies and affect their activities, politicians should pay attention to its fairness.

Keywords

Tax Exemption, Article 143 of the Direct Taxes Law, Financial Ratios

1 Senior accounting student, Islamic Azad University, Roudhan Branch, Tehran, Iran. mohamadrezaeeat@gmail.com)

2 Assistant Professor of Accounting, Islamic Azad University, Roudhen Branch, Tehran, Iran. (*Corresponding author: faomid1984@gmail.com))